

slov. ljudstvo v onih krajih, kajti to mu vzbujajo duh, ljubezen do slov. pesmi in s tem tudi do jezika. — Laška društvo „propatria“ že lovi pri sv. Ivanu tik Trsta otroke slov. starišev za laški „otroški vrt.“ Strup bode za nje, pa ne vrt. — Dež. glavar za Istro je dr. Campitelli, njegov namestnik pa dr. Dukić; prvi je zagrizen Lah. — V Pazinu je voljen za drž. poslanca Lah dr. Lius, slov. župan Defar je ostal v manjšini za 23 glasov in krivi so tega, kakor se pravi, možje iz raznih, tudi c. kr. uradov. — Hrv. sabor ali dež. zbor snide se dne 1. oktobra v Zagrebu. — Posvečevanje stolne cerkve v Serajevu se je izvršilo v soboto, dne 14. septembra, prav slovesno in je nad 10.000 kat. mož bilo v prič. — Da vzame predsednik v ogerskem ministerstvu, pl. Tisza, slovo, to se ne potrjuje, pač pa boleha vojni minister, baron Fejervary ter se zato ne vdeležuje velicij vojaških vaj, ki se vršijo sedaj ob reki Dunaji.

Vunanje države. Iz Rima se poroča, da so sv. Oče Leon XIII. poslali 10.000 lir v pomoč tistim, ki so trpeli največ škode pri nesreči v Antverpah. — Predsednika v italijanskem ministerstvu, Crispi, je napadel v Napolji mlad človek ter ga je s kamenom ranil na lici. Nam se dozdeva ta stvar čudna, prav čudna in obhaja nas misel, gotovo kriva, da je kje ta „rana na lici“ ministru celo po volji ter mu pomaga do višje — slave. Ni nemogoče. — Mesto Rim ima od lani 6 milj. premalo v kasah in je to celo Crispiju prav sitno. — V celi Franciji je veliko šuma v teh dneh ter se pripravlja vsaka stranka za boj dne 22. septembra. Nam ni več dvoma, da dobé sedanji možje republike večino za-se. Kdor ima moč v rokah, tak ne podleže iz lehka. — Razstava v Parizu se sklene o konci meseca oktobra: denarja pride veliko vsled nje v to „rajsko mesto.“ — Nizozemski kralj, Viljem je nevarno vžbolel, sedaj mu ne dajo več upanja na ozdravenje. — Na Nemškem biva sedaj ruski carevič in pravi se za gotovo, da pride še to jesen tudi car Aleksander v Berlin in to sicer, predno odpotuje cesar Viljem v Grecijo. — Nemški kancelar Bismark misli, da je sedaj čas za to, da pošlje vest o svoji stari bolezni v svet. Nam se zdi, da skriva mož kaj druga za to bolezni. — Našim Nemcem ni po volji, kar počenja Rusija z Nemci ob baltiskem morji ter se drži kisle, ker jim vsiljuje ruščino. Hinavci, mar ne dela Nemčija s Poljaki ravno tako! Naj molčimo o tem, kar trpé slov. ljudstva, koder ima nemška ali madjarska roka oblast čez nje! — Po Bolgariji še ni vse v redu, nemirov še je dovolj in le vojaštvo še jih zadušuje kolikor, toliko po deželi. Stojanov, predsednik „sobranja“, je na naglem umrl v Parizu. Sliši se, da težko, črna ravne smrti. — Da je turska

vlada srečna, ker je zopet mirno na otoku Kreta, o tem ni dvoma, toda kršč. ljudstvo na otoku ostane, kakor poprej, v bedi, turskim uradom pod nogami. — Iz Afrike ni poročil, da so vredna veliko, pač pa se poroča iz New Yorka, torej iz severne Amerike, da je divjal ondi in po vsem atlantiškem morji hud vihar ter je potegnil veliko ladij na dno morja. Lehko se sodi, da je v tem utonilo tudi veliko ljudi. — V južni Ameriki, v Rio de Janeiro nasnovali so si veliko banko za celo Brazilijo ter imajo v njej že 225 milj. Je pač le veliko denarja po svetu.

Za poduk in kratek čas.

Škofija in nadduhovnja Ptujška.

(Dalje.)

S pismom od dne 30. jul. l. 1440. naznana župnik Vincencij, da so mu Solnograške redovnice dovolile, da sme iz svoje hiše, v kateri je pek Janez Hellfiedel stanoval, napraviti odtok v njihovo stranišče. Zato pa se je on za se in za vse lastnike ove hiše zavezal, da bode polovico stroškov za snaženje jame plačal.¹⁾ V neki listini od l. 1441. je kot priča naveden: „Ersam Vincenz, pfarrer ze Pettaw vnd derzeit hofmeister ze Salzburg.“²⁾

„Rationarium Styriae“ omenja l. 1445. v okolici Ptujski dve župnijski cerkvi, katerih patron je bil župnik v Ptuj, namreč sv. Lovrenca in sv. Marjete tako-le: „Item Ecclesia s. Laurentii prope Pettaw; Collator Plebanus in Pettaw“... „Item Ecclesia s. Margarethae prope Pettaw; — Collator Plebanus in Pettaw“. Patron mestne cerkve je takrat bil Solnograški nadškof, za tri altarje v cerkvi sv. Jurija so pa kaplane prežentirali župan in svetovalci mesta.

Dragocen kinč dobila je mestna cerkev l. 1446. Takrat namreč je župnik Vincencij oskrbel za nas presbiterij 40 iz hrastovega lesa umetno izdelanih sedežev, ki se še dandanes ondi nahajajo ter so vredni, da jih človek natančneje pogleda in občuduje. Vsak sedež ima svojo streho, naslonilo in svoje stranske stene, vse tako lepo rezano in pravilno sestavljeno, da se prijatelj umetnosti tega umetnora gotske ornamentike ne more dovolj nagledati. In da si je delo staro že 443 let, je vendar še tako trdno in dobro hranjeno, kakor da bi ga mizar bil še le pred nekaterimi leti dodelal.

Iz leta 1447. se je ohranila oporoška, katero je Urša, soproga Ptujškega meščana Lenarta Drukher-ja, bila na velikonočni ponedeljek (10. apr.) t. l. napravila. Volila je: a) bolnišnici v Ptuj 8 funtov vinarjev; b) župnijski

¹⁾ in ²⁾ Listine v deželnem arhivu in Notizenblatt 1853.

cerkvi sv. Jurija za zidanje 10 funtov; c) gornjemu samostanu 10 funtov, spodnjemu pa 8 funtov za mešna oblačila; d) v Vurberg cerkvi Matere božje 6 funtov in e) bratovščini presv. rešnjega Telesain naše ljube Gospé v Ptuji 6 funtov. Precej je dobil njen brat Jakob Fridawer, največ pa soprog Lenart Drukher. Ovo sporočilo sta prečitala Jurij Matseer, mestni sodec in župan in pa Jurij iz Loke, svetovalec in meščan v Ptuji.¹⁾

Župnik Vincencij je baje umrl l. 1448. Njegov naslednik nam ni znan. F. Raisp navaja sicer po Sim. Povodnu za l. 1450. župnika Martina, ki je bil ob enem tudi generalni vikarij Oglejskega patrijarha, a dr. Hönisch trdi,²⁾ da Martin ni nikdar v Ptuji župnikoval, ampak do l. 1445. v Ljubljani, od koder je prišel za škofa v Pičan v Istriji.

Od 1466. do 1470. l. imenuje se kot župnik Ptujski

15. Janez Yssernhart, licencijat cerkvenega prava in višji duhoven. Dne 13. dec. l. 1468. je pečatil listino, s katero je Peter Hueber, meščan v Radgoni prodal bratu Lenartu, gvardijanu Ptujskih minoritov, njivo, travnik in želarijo v Mestnem vrhu pri Ptuji. Podpisan je: „Maister Hanns Yssernhart, licenciat in geistlichen Rechten vnd dietzeit Pharrer ze Pettaw.“³⁾ F. Raisp piše njegovo ime „Ussernharth“.

(Dalje prih.)

Smešnica 38. Dijak pride iz šole domov in precej ga vpraša domači učitelj, naj pokaže, česa se je naučil v nemških šolah. Dijak pa reče na to s ponosom: „Dajte, g. učitelj, dajte, da se mi prinese vrč piva!“

Razne stvari.

(Shod volilcev) bode se vršil v nedeljo, dne 22. t. m. popoldne ob 3. uri v Šmarijah, v prostorijah gospoda Anderluha, da jim poslanec č. g. dr. Lavoslav Gregorec, poroča o svojem delovanju v državnem zboru.

(Spomenica.) V „Narodnem domu“ na Ptuji je bilo v četrtek, dne 12. sept. o 25letnici slov. čitalnice prav slovesno, veselo in gostov je bilo iz vseh bližnjih mest, pa tudi iz drugod, posebej sem od hrvaške in kranjske meje.

(Vabilo.) Kmetsko bralno društvo v Rušah priredi v dan 29. sept. 1889 v novi dvorani g. Franc Novaka veselico s sledečim vsporedom: 1. U boj. 2. Lastovke slovo. 3. Svračanje. 4. Pri zibeli. 5. Danes tukaj, jutri tam.

¹⁾ Izvirna listina na pergameni v minoritskem arhivu v Ptuji. Dr. Hönisch poroča krivo, da bi se bilo to l. 1478 zgodilo.

²⁾ Tagespost, 1863, št. 275.

³⁾ Minoritski arhiv v Ptuji.

6. Ruža u pustinji. 7. Prosta zabava in ples. Začetek ob 7. uri zvečer. Vstopnina prosta. K obilnej vdeležbi Vas uljudno vabi Odbor.

(Odpis zemljiškega davka zaradi škode po peronospori.) Kakor zveemo, je tukajšnje okr. glavarstvo zaukazalo, da se ima v občinah, katere so za to prosile, škoda po peronospori pouzročena zaradi postavnega odpustka na zemljiškem davku pregledati in popisati. Na to hočemo občine in posestnike vinnogradov, ki po peronospori v resnici veliko škodo trpijo, opozoriti, da o pravem času prošnje za odpust na tem davku pri dotičnih okr. glavarstvih vložijo.

(Slov. oddelek.) Na c. kr. gimnaziji v Mariboru se je letos več mladeničev oglasilo v 1. razred, kakor do seh mal. V slov. oddelku jih je preskušnjo srečno prestalo 45, nekaj pa še ni bilo godnih za srednje šole in so jih torej poslali nazaj na ljudske šole.

(Razstava cerkvene obleke), ki jo priredi družba vednega češčenja v nedeljo, dne 29. septembra t. l. v mestnem farovžu v Mariboru, odpre se ob 11. uri dopoldne in ostane do naslednje srede.

Načelnništvo „družbe vednega češčenja“.

(Na Frankolovem) v Celjskem okraju so dne 1. sept. slavili stoletnico obstanka tamošnje cerkve in fare. Prvi župnik bil je bivši menih Šlibar, potem Lisjak, Vanič, vlč. g. Tom. Jeretin Teharski, sedaj pa od leta 1870 velč. g. Blaže Dolinšek. V sto letih je število prebivalcev domačinov narastlo za 781 oseb.

(„Koroških bukvic“) je izšel te dni 14. in 15. zvezček pri J. Krajci v Novem mestu, v Ljubljani pa je izdal J. Giontini 5 zvezkov raznih povesti.

(„Nemško društvo.“) Na Ptuji je zaspalo „nemško društvo“ ter je c. kr. namestništvo v Gradcu ta nepridiprav Ptujskih nemškutarjev razpustilo z ozirom na § 24 dr. post.

(Lehkovernost.) Oskrbnik neke graščine na Koroškem je bral v liberalnih listih, da je lavantinska škofija že dobila škofa in precej je na ime tega škofa poslal svoto denarja, ki dohaja iz one graščine lavantinskim škofom. Reva je pa k malu izvedel na lastno škodo, da v liberalnih listih naj človek ne išče resnice, izlasti ne, kedar gre za duhovniške reči.

(Ubilo) je v lesu pri Lokah Rudolfa Pražner, 8 let starega sina tamošnjega posestnika. Pravi se, da je njegov hlapec izpustil drevo doli po bregu, ne da bi bil pogledal, če ni koga doli ob poti.

(Ogenj.) Dne 4. t. m. je v Račjem (Kranichsfeld) Franc Žagavec in Jožef Weber pogorela. Prvi ima 800 gld., drugi pa okoli 700 gld. škode. Užgalo se je pri Žagavcu, pa vzrok ni znan.